Deo optimo max. uni & trino, Virgini Deiparæ, & sancto Lucæ orthodoxor[um]

QUÆSTIO MEDI[CA]

Quodlibetariis disputationibus manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis trigesima Januarii. (1701)

Lisez 1401

M. JOANNE HAMON, Doctore Medico, Præside.

An in tanta multitudine medentium pauci Medici?

MEDICINA naturæ imitatio; Natura opus Dei. Ob vim rationis ab Autore inditam, etsi absque ratione tam sapienter omnia administrat cum sui juris est, ut nihil sapientius videri possit. Cum principia naturæ morbos curantis, medicinæ quoque principia sint, idem eum natura facere conantis, quod eam solam facere viderit; fundamenta artis non dubia existimanda sunt & nutantia, sed tam firma ut leges medicinæ naturæ ipsius leges dici possint. Nec id mirum: quam enim in operibus suis constantiam à Deo natura accepit, hanc ipsam à naturâ diligenti quantum potest imitatione medicina mutuatur. Etsi enim quod natura sola facit id perfectius faciat, quam cum arte tanquam instrumento utitur, non aliam tamen viam tenet, quæ medicinæ firmitas est & omnis securitas. Habes in natura legem Dei; habes in medicina legem naturæ; quam sequendo Medicus non errantem errare non potest, cum iisdem præsidiis utitur quæ natura ad hominum salutem adhibere solita est. Si alia sit natura, alia quoque medicina sit; sed si una & eadem est, alius quidem remediorum usus esse potest; sed alia methodus, & alia medicina esse non potest. Necessitas quæ artes parit, ad vomitum naturam impulit, quem ipsa medicinam docuit, quæ naturam imitata ratione & doctrinâ præscripsit, quem illa prius absque doctrinâ sed doctè præscripserat, neque viam partis ipsius naturæ repugnantem tentasset nisi anteà feliciter à natura tentatam. Φλεβοτομία qua humorum æstuantium omnem impetum nullum aliud remedium citiùs comprimit, naturæ magis quàm artis inventum est. Non solum αἱμοῤῥαγία in viris, & fluxu tam utili hæmorrhoïdum, ut alia taceam, sed etiam in altero sexu αἱμοφόβοι singulis mensibus refelluntur. Quid varices? tentamentum inane expellendi sanguinis, & conatus naturæ imperfectus nonne morbis pluribus sanandis inserviunt? quæ tamen utiles esse non possunt, quin maximè hujus remedii utilitatem probent. Si enim sanguinem loco moveri vel cum aliarum partium detrimento prodest, quantò magis si & commodiori viâ ac breviori efficaciùs educeretur. Quid certius quàm naturam sub noxiorum humorum mole laborantem eorum exitu adjuvandam esse, cum natura idipsum faciendo, quid nobis faciendum sit, tam sæpè ostendat? quacumque viâ id potest exonerantem se, & in sudore ac ipsius transpirationis beneficio præsidium quærentem (quæ sudorificorum & diaphoreticorum manifesta approbatio est) nonne Medici cum laude imitantur? Quid cum tam multi morbi alvi profluvio sanentur, sine quo nulla satis certa curatio est, an jure Medicus arguetur qui viam à naturâ tam tritam sequi non dubitat? cum partes principes plures ad se exonerandum vias nactæ sint, cum cerebrum præter glandularum adjacentium præsidium & commoditates oculis etiam ac auribus & ore ad excludendos humores noxios abutatur, cum patentes narium meatus non magis ad respirandum quam ad purgandum sortitum sit, hoc ipsum prudentem Medicum admonet, sanitati maximè coarrariam esse κακοχυμίαν, & in morbis præcipuarum partium in quibus vitæ fons est & conservatio, sæpiùs esse purgandum, si nihil obstet, quam in aliarum partium morbis; Quis aurium surditatem, & tam multa oculorum vitia, tam exiguarum partium, universa totius corporis purgatione sanari debere crederet, nisi hoc à magistrâ naturâ fieri videremus? Manifesta est urinæ non morantis utilitas, & liberiùs profluentis, quod cum maximis morbis sanandis inserviat, eadem hæc via ab arte, quæ à naturâ tentatur. Cum per varia exanthemata, innumerasque cutis fœditates natura expellat, quod intus, nisi expelleretur, mortem inferret, nonne ex hoc fonte hirudines, cucurbitulæ, vesicatoria, & alia hujusmodi remedia prodierunt? Quid cum morbos in remedia convertit, & ulceribus quæ sanari non potuerunt, ad salutem totius corporis abutitur, nonne cauteriorum utilitatem docuisse existimanda est, quæ constanti & non intermisso auxilio præcipuarum partium infirmitatem sublevant, quod semper affluit, semper exhauriendo? sed ne injuriâ & iniquitate calumniantium ars nobilissima violari posset gravissimum testimonium sumit à naturâ, cui adjutrix à Deo data est, & cui tam firmo nexu inhæret, ut ab eâ separari non possit; testimonium sumit à mirabili scientiâ prædicendi, quæ morborum eventus in futuri temporis obscuritate adhuc latentes, tanquam cernerentur oculis, clarè annuntiat; testimonium à Medicis qui vim illius magis perspectam habent, & illam certiùs in tot hominibus, quos ab ipsis mortis faucibus eripit, experiuntur; testimonium ab Agyrtis & imperitis, qui errando tacitè alios admonere possunt ne similiter errent, & ipsâ erroris calamitate viam ostendunt quæ sequenda erat à quâ impetitè recedentes ita lapsi sunt ut in artem peccando, veritatem tamen ipsius artis vel inviti commendare videantur; testimonium à morbis, tanquam ab argumento peritiæ & potestatis suæ; testimonium ab ægris, sive qui ab eâ salutare auxilium non frustrà petierunt, sive ab eis qui non petiere & quibus defuit; testimonium ab inimicis qui periculosi contemptus non rarò pœnas luunt; testimonium denique ab intemperantiâ perpetuâ illius inimicâ, quæ tam multos occidit, quos sanctis & necessariis sobrietatis suæ legibus servare potuisset.

SIC omnem artem mutis quibusdam naturæ institutis & legibus constitutam & excultam habemus, quarum si ratio habeatur nihil certiùs istis medicinæ velut fundamentis de quibus non magis, quàm de clarissimarum scientiarum principiis dubitandum cum non opinione sed naturâ constent. Sed cum ab hac luce universalium principiorum, ad unumquemque sanandum descendimus, in magnâ sæpè obscuritate versamur, & tenebris tam densis circumfundimur ut opinio nostra conjecturâ magis quàm ratione fulciatur. Interdum Dogmatici neque idem Empirici sunt, cum nec ratio obscuris, nec experientia insuetis affulgeat: tunc Medici prudentia non festinantis, cum veritate aperta non possit, verisimilibus tantum conjecturis innititur, & naturæ non adjuvantis silentium quoddam majori diligentiâ, & solertiori curâ emendare conatur; tunc ex præteritorum recordatione quærit subsidium, & similitudines consectatur profuturas, à quibus, cum à naturâ non possit, apti tandem & utilis remedii indicationem mutuetur. Ita nec in his raris medicina deficit, quin aliquod auxilium ægris suppeditet, & sæpè cogitandi & meditandi patientia lucem quandam affert rebus obscuris, ita ut aptum remedium, quod inveniri non posse existimabatur, investigandi pertinacia invenerit. Si sui juris est natura, & ipsa curanti Medico præire cernitur, prudenti Medico facilia sunt omnia, præsertim si exercitatio non desit: usus enim ratione & experientiâ comparatus optimus medendi magister est: sed nec incipientibus desperandum est, quibus si nec ingenium, nec scientia desit, quod exercitati statim pervidere possunt, id quoque ipsi sæpiùs & diligentiùs rem secum versando assequentur. Si verò parum abest quin natura vincatur & hosti cedat potentiori, si vires ita opprimantur ut extinctæ videri possint, diuturnâ cogitatione & velut fixâ in naturâ & morbo ægrotantis viam inveniet qua impedimenta naturæ, vim illi inferentia, quibus velut catenis quibusdam victa tenebatur, removeat, ut jam libera medicum adjuvet adjuvantem, donec utrâque vi, naturæ & artis morbus expellatur. Sed quod mirum est nec morbis insanabilibus deest medicina. Cum morti cedere cogitur, quæ universâ medicinâ potentior est & uni Deo cedit, facit certè ut leniùs ægri moriantur, dolores, qui acerbissimi mortis satellites aut potius tortores dici possunt sæpe mitigat, lenit vigilias, remedia adhibet non nocitura, quæ etsi ægritudine inferiora ægrum saltem consolentur, & parte quadam molestiarum levent. Adde quod vitam, quam tueri non possunt, interdum longiorem efficiunt, ut ex iniquo certamine hoc saltem commodi reporterur quod nihil omiserint quod fieri posset, & nihil fecerint (dummodo atri eos deesse non contigerit) si postea accusentur quod non sapientem habeant excusationem, præsertim si modestius agant, ne quod necessitati naturæ mortalis tribui debet medicamentis periculosioribus tribuatur. Omnibus ergo medicina salutaris, sanos à morbis arcet, vim addit infirmis, morbos curat quicumque curari possunt, insanabilium furorem lenit & faciliorem exitum præstat morituris. Unde meritò ars artium dici potest, omnes aliæ homini aut habitationem, aut vestes aut alimenta tribuunt, divitias aliæ suppeditant, in aliis dignitas quæritur aut quædam voluptas, & variarum subtilitatum inania oblectamenta, quibusdam hominum pernicies comparatur, & quædam ars occidendi, sola medicina majus bonum & nobilius conservat, idque præstat quod aliæ omnes præstare non possunt. Efficiunt quidem ut homines commodiùs aut illustriùs vivant, medicina ut vivant: Et cum sit vitâ nihil homini optabilius, cujus conservandæ causâ facile omnia relinquuntur, adeo ut miseram vitam morti etiam anteponant, sequitur inter omnes artes & scientias nobilissimum quemdam locum medicinam obtinere, præsertim cum de nullâ aliâ tam clarè pronuntietur quod eam Deus creaverit. Uno verbo dici potest, quantum ad privatam cujusque hominis utilitatem spectat, nulla arte inferiorem esse medicinam, sed si urbium & Provinciarum ratio habeatur, nobilissimas artes regendorum populorum, vincendorum patriæ hostium & administrandæ justitiæ, quâ solâ pax regnorum continetur medicinæ esse anteponendas, ita ut tamen fatendum sit, hos ipsos salutis publicæ defensores præstantissimæ artis defensione & cura indigere.

QUOT verò dotibus & quo virtutum apparatu instructum esse necesse sit, qui tantæ artis dignitatem sustinere velit vix dici potest quam perspicaci ingenio esse, & quam necessaria illa Galeni ἀγχίνοια scrutanti latebras naturæ & tutam viam investiganti per loca aspera, & prærupta, in quibus nulla via cernitur, quo judicio & prudentia instructus esse debet ut non abducatur à verisimilibus conjecturis nec ratione fallatur, quæ sæpe nihil aptius ad fallendum. Ut enim cum facem præfert inter præcipitia ambulanti tam necessariam, multum prodest; ita qui se illi nimis credunt cum solitaria est, facile in errorem impelluntur. Quanta illi diligentia opus est ut adsit omnibus naturæ momentis, nec tempus breve prætervolantium occasionum inutile elabi sinat? Quantam patientiam exigit ministrorum & astantium ἀλογία variique errores ægrorum, quos facile morbus reddit impatientes, qui non perversâ assentatione, sed mansuetudine & patientia leniendi sunt? Errant certe qui solam in Medico requirunt scientiam, nec de patientiâ cogitant quæ prudentiæ maxima pars est. Scientia quam magna, & quam multarum rerum desideratur, quæ omnia elementa pervadat, & quidquid continetur universo terræ ambitu comprehendat. Quocumque nos vertamus temeliis cingimur, sed latentibus quæ diligentius erui deberent quam aurum ex terræ visceribus, minus certe profuturum. Ut subtilior & inutilis astrorum cognitio minus in Medico desideretur, eorum tamen exortum & multorum effectus non ignotos, quibus corpora varie afficiuntur, ab eo penitus ignorari turpe esset. Quanto studio res tam diversæ complectendæ sunt? Si desit laboris tolerantia, nemo altius assurget, sed longe infra nobilissimæ artis majestatem semper jacebit. Nulla fere pars medicinæ est quæ totum hominem non exigat; multis vita non sufficit, qui se vel partium corporis, vel remediorum scientiæ addixerunt, & adhuc multa superesse fatebuntur quæ non satis cognoscantur. Nulla quidem pars artis negligenda, cum nullum rerum genus avulsum à cæteris per se ipsum constare possit. Meminerimus tamen non ita hærendum esse in parte ut totius obliviscamur, non enim ab unaquaque parte seorsim cognominamur, sed ab universâ arte Medici dicimur, iis magis intenti disciplinis quæ magis ad sanandum necessariæ sint, cæteras aut prætermittendæ, aut certe in iis non immorandum. Vix crediderim antiquis musicam Medico necessariam asserentibus. Qui urgentur necessariis, quibus pares vix esse possunt, an onerandi superfluis, quæ & tempus breve insumunt, & mentem avocant, quâ totâ in re tam magnâ opus est, ut censet Aristoteles non desiderari in Geometra cognitionem alterius disciplinæ, ex qua perior Geometra esse non possit; ita nec in medicinâ studium hominum saluti necessarium in res minus necessarias partiendum: Nec nimis rudem in philosophia esse oportet, nec nimis subtilem, cum subtilitate nimiâ sæpe aberretur, quæ longius immorantem abducit. Rarò subtilior Philosophus qui totus est in argumentando, bonus Medicus evadet. Ad sanandum vocamur, non ad argumentandum: quod etsi Medico instituendo necessarium esse possit in istis infantiæ adjumentis, & velut crepundiis, non diu immorandum. Quamquam barbarum esse Medicum & prorsus elinguem incommodum sit, ferendum tamen nil minus Medico necessarium esse quam eloquentiam. Oratori quidem studium dicendi nisi accedat, os nullum esse potest, medicina vero etiam in muto mirabilis esse posset. Socrates dicere solebat omnes in eo quod scirent satis esse eloquentes: certe non requirimus Medicum eloquentem, sed sanantem. Sed quod maxime necessarium, amet Medicus Ægros, qui se illius fidei commiserunt, non tantum quod amore acuitur ingenium ad investigandum quod ægro sit utilius, & ad majorem curam & diligentiam incitatur, sed quod id multum valet ad conciliandam sibi ægrotantis benevolentiam ægrotanti tam necessariam ad provocandam obedientiam, ad devorandas ægritudinis & remediorum molestias. Curet ergo Medicus ut ametur, non tam ut ametur, quam ut sanet; in quo ægrotantis utilitati consulit non suæ, quod verum sit nihil aptius esse ad sanandum quam diligi, si cætera non desint: nil magis cavendum quam ne contemnatur. Neque enim expectanda est obedientia contemnentis nec sanitas non obedientis. Nihil ergo in Medico sit quod animum Ægri offendat. Hippocrates & Galenus in eo tam religiosi fuerunt, ut vel incessus & vestium curam habuerint nec ungues ipsos & capillorum modum tanta diligentia prætererint. Levia hæc perse, sed non leve est, nihil in Medico reprehendi posse: Maximi vero momenti res est, quod Medicorum Princeps scripsit, *Medicum ab omni mercatura & externis negotiis alienum esse oportere*, ne à pulcherrimo opere curis alienis avocetur; *non curiosum* ne tempus salvandis hominibus debitum in foro & rebus certe superfluis & nihil ægro profuturis insumatur; *non loquacem*, sed potius taciturnum, quod fluxus verborum etiam mentis aciem obtundentium necessariam in tantis rebus meditationem impediat; *non avarum* ne pecuniæ amore totum ad se hominem rapiente à studio & ab utilitatibus ægri avocari possit, quibus nihil debet anteponere; *non in risum effusum*, nam hoc, prætertquam quod levitatem significat, in Medico vitæ & mortis naturali judice non ferendam, defectum quemdam humanitatis ostendit: turpe est enim & inhumanum eum qui in calamitate generis humani, cujus magnam partem morbi faciunt, semper versetur, tam parum affici aliorum dolore ut etiam immodestius rideat, quod neque ægris, neque amicis ægrorum placere potest. Non mirum vero si postea idem Hippocrates in Medico requirat *judicium*, ut verisimiles & decipientes conjecturas, à verarum indicationum luce distinguat; *quietem*, ne de tantis rebus & vita hominis deliberanti, curæ inanes, & tumultuantium passionum strepitus obstare & officere possint; *scientiam*, ne fallatur; *virtutem*, ne fallat; *gravitatem*, ne contemnatur; *authoritatem* vitæ & morum laude comparandam, cui facilius obediatur; *pudorem*, qui ipsa probitatis commendatione placet omnibus & semper prodest. *Medicorum ludicros sermones esse non oportet; de alienis rebus ab arte rarò loquantur*; & si quandoque id convenire videatur, non prius quam de necessariis & seriis rebus satisfecerint. Quid enim æquius, quam ut ægris de ægritudine loquantur, & inde ser nonis argumentum sumant, quod necessarium sit & illis magis placeat. Meminerint non decere ut quidquid de morbo cogitaverint id passim in obvios quosque effundant. Sed quid magis Medico religione & pietate necessarium, quæ ipsorum etiam Ethnicorum testimonio medicinæ tam insita est, ut ab ipsa arte doceri videatur. Errat vero Aretæus qui graviores morbos ope tantum divinâ curari posse existimat. Deus, quo curante nemo moritur, & quo non curante, nemo vivit, in magnis, & in levibus morbis regnat; nec propterea medicinæ auxilium excluditur. Quod sanat homo, sanat Deus, quo quidem nihil Medicis gloriosius esse potest, qui in tanti operis societatem veniant, & simul cum Deo medente medeantur.

UT hæc omnia habeantur, ad medicinam natum esse oportet. Nisi natura in futuro Medico prima artis fundamenta jecerit, si apta indole & ingenio careat, non magis illi medicinæ præcepta proderunt, quam si de agrorum cultu scriberetur sterilibus terris: nec vero innata illa velut semina multum prodessent, nisi omni studio ac diligentiâ & optimis disciplinis excolerentur ad comparandam medicinæ scientiam, quæ usu ipso postea & exercitatione perficitur. Sola ratio aut sola experientia non sufficit. Nemo uno pede incedit, quin si unus superet alterum turpis claudicatio est: non minus utroque experientiæ & rationis pede universa medicina innititur. Titubantem sæpe rationem & non satis certam sustentet experientia, & experientiam minus oculatam lux rationis dirigat, ut absit errandi periculum quod sola experientia cavere non potest. Incipientem sæpius dubitare & omnia timere prudentiæ est, donec exercitatio contingat & quædam ex artis fiducia securitas. Medicorum congressus utilis & maxime prodest penitus se immergere in consuetudinem petiti Medici, qui nutantem in artis operibus confirmet, & velut manu ducat ad scientiam sanitatis. Qualem & quantum consequentes ætates Hippocratem admiratæ sunt, talem illum *opera artis* teste Galeno reddiderunt. Experientia optima magistra est. Nec vero experientiam nominavetim usum medendi imperitum, ex quo non major medendi scientia, sed major temeritas & periculosa audacia acquiritur. Medicorum libri peritis utiliores quam imperitis, Medicos non constituunt, sed multum adjuvant si natura non desit. Utinam quod quisque esset expertus id tantum scripsisset omissis aliis quæ aliunde repeti possunt; ditior esset medicina & brevior ad illam via sterneretur, facilius est Medicum aliquid ab imperito discere, quam à Medico imperitum cui jubetur ἐπὶ τῶν ἰδιωτέων ἱστορέειν. Aliorum certe Medicorum consilium non repudiabit. Non minus forte errabit qui omnibus credit, quam qui nemini. In virâ tam brevi nemo tantam medendi scientiam assequi potest, ut aliorum inventis & experientiâ non indigeat, quâ si destituatur sibi solus non sufficit. Antiquis maxime fidendum. In Anatomicis recentiores magis exercitati. Quod Hippocratem & Galenum natura docuit, id nos ipsi docuerunt, duo illa medicinæ lumina sibi consentientia ruro Medicus sequetur. Nec aspernanda clarorum in arte Medicorum sententia, dummodo meminerimus nullam adversus salutem ægrotantis autoritatem valere posse. Mirum reperiri qui in tanta rerum ignorantiâ asserant nullas esse vires occultas. Talis scientia hominum omnia se scire opinantium ignorantiâ pejor. Naturâ non adjuvante omnis curatio inutilis, nec accusari debent qui medentur cum rerum vitia sint, non Medicorum. Ubi nihil naturæ est, nihil ab arte expectandum: aliquando tam valida est ut non solum morbi vim, sed etiam errorem superet adjuvare se gloriantium, & sola plus possit ad salutem quam medentis imperitia ad exitium: Artificis igitur scientiam semper ab exitu metiri non oportet, cum aliquando convalescant, qui male curati sunt, solius naturæ beneficio, & moriantur, quibus ars non defuit deficiente natura. Sed homines ad calumniandum proni illarum gentium consuetudinem non imitantur, apud quas sollemne est Imperatorem bello victum non minus laudare quam si vicisset, cum nihil omiserit ut vinceret. Sed eo Medicus innocentior quod medicinam sæpe oporteat finem suum non assequi in hominibus, ipsa naturæ necessitate morituris. Nil magis prodest quam summa periti Medici & ægri obedientis consensio; quæ si deest, nihil periculosius. Cum enim ægrum & Medicum junctis viribus adversus morbum pugnare oporteat, actum est de vita ægrotantis qui morbo favet mortem inferenti, & Medico sanare conanti resistit, cui obedire salus est obedientis. Sed ut ægrum obsequentem habeat in necessariis, in iis quæ multum nocere non possunt, illi interdum obsequatur. Nec reprehendi debet Medicus qui paulum se inflectit exigendi industriâ. Nimia severitas inobedientiæ proxima. Cum ægro omnia negat Medicus, timendum est ne Medico omnia neget ægrotus, sed cum aliquid conceditur sola ægri non vero Medici utilitas spectanda est. Deum novit medicina, sed fortunam ignorat. Felicior in curando qui peritior est, qui majorem ad sanandum diligentiam adhibet, & propriæ opinionis non nimis tenax. Non parum laudandus est qui meliorem aliorum sententiam suæ præferat, qui minus bene sentientem amicè moneat, aut si etiam opus sit refellat sine acerbitate, & ipse refelli paratus sit sine iracundia. Non pudeat mutare sententiam, cum id ægro utile futurum est. Quis tanta de re quin varie secum disputet. Quando de vita hominis agitur diu deliberandum est & in perplexis occurrentium symptomatum difficultatibus diu cogitatione immorandum, ut utilis sententia, quæ forte properantem præteriret, eliciatur.

UT ingenii acumine & judicio opus est ad dijudicandas morborum causas quæ occultæ sunt, & discernenda verisimilia tam sæpe fallentia à securitate veritatis: non minus illud requiritur ut ex tanta abundantia remediorum, in quibus multa inutilia & quædam etiam noxia reperiuntur, quæ congruentiora erunt & naturæ & morbo ægrotantis, eligantur. Medicus remediis non careat quæ sanandi sunt instrumenta, quod turpe esset. Sed adhuc turpius si remedia Medico carere contingeret. Non sola cognitione remediorum Medicus constituitur, sed magis utendi peritiâ: ut enim maximam copiam noverit, plura opinor & commodiori ordine in Pharmacopeorum officinis distribuuntur, quæ tam longe absunt ab arte. Tutiora remedia quæ non secreta. Cum enim sæpius & à pluribus usurpentur & natura rei vediis & utendi ratio magis cognoscitur. Remedia admirabili quadam vi prædita diu occultari non possunt: quæ in lucem non erumpunt infirma crediderim. Interdum imbecillitatis conscientia absconduntur. Accedit quod homines magis admirentur quod ignorant. Sed nihil ignorantiæ judicio corruptius. Nec Medicus ægrum remediorum multitudine obruat, nec etiam destituat paucitate. Nullum remedium nimis amet & nullum quod prodesse possit aversetur. Dubia, & quæ satis comperta non habet, Galeni exemplum secutus prudenter omittat, & tanquam dubia prædicet; quæ vero optima expertus sit, libenter alios doceat. Aliud quam artem & ægros amare convincitur qui utile aliis remedium omnes celat. Optima laudet, famam detrahat nocentibus aut vi quam illis homines falsa opinione decepti tribuere solent carentibus. Sapientis Medici gravitate & constantia indignum est, aut falsum sentire, aut, quod non satis explorate perceptum sit, sine ulla dubitatione defendere, utinam falsa præsidia pro falsis, vera pro veris, & dubia pro dubiis haberemus! Sed cum homines inventa à se remedia aut à se usurpari solita cæco quodam affectu nimium ament, falsæ laudes veram & naturalem remediorum vim occultatnnt. Periculo non vacat, si effectus remediorum rari pro usitatis aut usitati pro raris habeantur. Nec calorem semper aut frigus criminari oportet tanquam causas morborum. Calidiora remedia efficacius interdum igneum calorem temperant quam frigidiora. Vinum in quo spes vitæ ἐλπὶς ἐς ζωὴν medicamentum utilissimum quamvis multis venenum sit. Nullum tam præclarum remedium quod prosit semper, nullum tam anceps aut infirmum quod aliquando non prosit. hæc omnia sita sunt in prudentia utentium & naturæ viribus quibus destituto quod vis remedium inutile. Antiquorum scientiæ sed non remediis cedimus. Vereor tamen ne in πλεονεξίᾳ superemur. Consuetudinis ratio non habenda est in præscribendis remediis, quæ sola præscribere debet necessitas aut utilitas ægrotantis. Non magis usurpanda esset venæ sectio si omnibus placeret, nec minus si omnes aversarentur, ne sit ista medicina temporum, non naturæ quæ medicinæ origo est. Qui vulgi opinioni favet, quod illi forsan resistere non audeat, pessimum Magistrum sequitur, qui decipitur facile ob ignorantiam, & facile decipit, ob quamdam autoritatis imaginem, quam in eos exercet, qui aliquid præferunt veritati. Quid præscribat Medicus, aut non præscribat, scientiæ res est, non voluntatis; non liberum est quod illi primum in mentem venerit, imperare. Non minus naturam consulere debet Medicus, quàm æger Medicum: habet uterque quem sequatur, à cujus ductu si discedat, errandum est. Tutor ægrorum & sanitatis id tantum potest quod illis utile sit, non autoritate dominantis, sed consulentis modestiâ. Non semper Medico faciendum quod aliquando natura fecerit, sed tunc solum, cum id ipsa faceret, si non impediretur. Qui naturæ nutum ad viam suam propendentis accuratius observat, acutius perspicit, & diligentius sequitur, peritior Medicus censeri debet: illam si non audiat tacita quadam voce veram methodum indicantem, irritus naturæ conatus bene consulentis, culpa est Medici male obsequentis, nec amplius naturæ Discipulus & Minister dicendus est, sed adversarius & proditor. Non errabit qui universæ artis vim omnem magno quodam compendio duobus verbis complectetur ἡ ῥέπει φύσις. In scientia propemodùm infinita quædam ignorari possunt non semper necessaria, sed rem tam necessariam ignorari, cederet in medentis ignominiam, & periculum ægrotantis. Medici error medicinæ tribui non debet quæ semper magna est, etiam cum ministri non magni sunt, sive servata legum suarum constantia opponat se intemperantiæ perire volentium, seu demittat se ad infirmitatem ægrotantium, non adulantis, sed sanantis affectu, seu remediis multis, seu paucis utatur sive validiora adhibeat seu leviora, eadem est nec mutatur in iis quæ sapienter mutat. Vera & unica illius lex, ad quam omnia refert, salus ægrotantium, certiora remedia suamet venena damnat, & tam sapienter se gerit ut cum illis utitur remedia sint, quidquid in rerum natura cognoscitur, usurpat ad salutem, quod nondum cognosci potuit, prudenter investigat. Cum novi morbi à Deo immittuntur, ipsa Dei justitiâ populos puniente utitur ad profectum suum, & inde fit doctior. Nullum fere sæculum est in quo novorum præsidiorum inventione non locupletetur, nihil illi deest præter Ministros, quos non assumit, sed patitur. Agyrtæ, servi, mulieres, omne hominum genus illam invadunt. Cuilibet se professo Medicum statim creditur, & cum se tam difficiles Medicis exhibeant, facillimos se præbent, non Medicis, imperitis, & fallentibus, quibus nudum latus offerunt ultro ad feriendum. Sed isti officium medicorum ita usurpant ut nec Medici nominentur, & hoc illis prodest interdum non esse Medicis, ut à stultis facilius audiantur. Quot vero ex Medicis ipsis, nec ingenio, nec scientiâ, nec prudentiâ, nec laboris tolerantiâ tam necessarii ad comparandam scientiam commendabiles. Quamvis alia non deessent quotusquisque est qui inerti otio non delectetur. Quidam vel in minimis rebus pertinaces & vincendi studio tam importuni sunt ut à nemine sustineri possent: aliqui facile de sententiâ dimoventur, etiam verâ, & nimium flexibiles sequuntur quocumque alius ducere voluerit; alii sapientiorum consilio sapere non possunt utendi inscitiâ. Invenire est qui se solos Medicos periculoso errore existimant, ostentantes se admiratione sui solitatiâ, quæ aliorum omni admiratione destituitur, contemnentes & contempti; quidam in superiores & fama celebres invidi & contumaces, in æquos & pares iniqui, in inferiores fastidiosi, nec sibi sufficere possunt ob imperitiam nec ab aliis adjuvari ob superbiam. Quot ex illis naturæ fictis adjutoribus qui nec naturam noverint, nec remedia quibus adjuvetur, qui officia Medici ignorant, & ea implere non possent quamvis non ignorarent. Utinam minus bene concluderetur,

Ergo in tanta multitudine medentium pauci Medici!

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Joannes-Baptista Doye.
M. Urbanus Lealité.
M. Michaël Pichonnat.

M. Franciscus Picoté de Bellestre.
M. Nicolaus Bailly.
M. Joannes Daval.

M. Raymundus Finot.
M. Robertus Raoul.
M. Matthæus Thuillier.

Proponebat Parisiis CLAUDIUS JOANNES-BAPTISTA DODART, Parisinus Baccalaureus Medicus. A.R.S.H. 1687.